

Баланюк Юліана Сергіївна, канд.політ.наук

Чернівецький національний університет ім.Ю.Федьковича, доцент кафедри архітектури і збереження об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ АДАПТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Адаптивне використання історичних будівель є одним із ключових напрямків сучасної реставраційної практики. Зміна функції архітектурних об'єктів дозволяє не лише зберегти культурну спадщину, а й інтегрувати її у сучасний міський простір, зробивши корисною для суспільства. Сучасні технології, екологічні стандарти та міждисциплінарний підхід відкривають нові можливості для ревіталізації історичних об'єктів. Досвід європейських міст показує, що грамотне переосмислення старих будівель може стати рушійною силою сталого розвитку, зберігаючи унікальний архітектурний дух минулого та адаптуючи його до сучасних реалій. Деякі з найвдаліших проєктів демонструють, як старі промислові чи історичні об'єкти можуть стати сучасними архітектурними іконами.

Один із найяскравіших прикладів – музей «Tate Modern», розташований у колишній електростанції «Bankside» у Лондоні. Завдяки проєкту архітектурного бюро «Herzog & de Meuron» промисловий об'єкт перетворився на один із провідних арт-центрів світу. Архітектори зберегли брутальну естетику споруди, використовуючи її масштабні внутрішні простори для експозицій сучасного мистецтва. Вдало інтегрована прибудова «Blavatnik Building» розширила функціональність музею, зберігаючи його індустріальний характер.

Ще одним вдалим прикладом є «Fondazione Prada» – сучасний арт-простір, розташований у колишньому лікєро-горілчаному заводі в Мілані. Архітектурне бюро Рема Колгаса розробило концепцію, яка поєднує збереження старих будівель та інтеграцію нових елементів, створюючи унікальний діалог між минулим і сучасністю. Простір використовується для виставок, кінопоказів та освітніх програм, що робить його яскравим прикладом ревіталізації промислової спадщини.

Гамбурзька «Elbphilharmonie» є прикладом унікального симбіозу старого та нового. Будівля розташована у перебудованому портовому складі «Kaispeicher A», на який була надбудована сучасна скляна конструкція. Проєкт бюро «Herzog & de Meuron» перетворив історичний склад на всесвітньо відомий концертний зал, який став архітектурним символом міста. Це доводить, що адаптивне використання не лише зберігає об'єкти, а й робить їх сучасними центрами тяжіння.

В Україні також є вдалі проєкти ревіталізації, зокрема «Промприлад. Реновація» в Івано-Франківську – перетворення радянського заводу на

інноваційний простір для бізнесу, освіти та культури. Інший приклад – «Мистецький Арсенал» у Києві, який із військового об'єкта став ключовою культурною інституцією країни.

Ці кейси демонструють, що адаптивне використання – це не лише збереження історичної цінності, а й створення нової культурної та соціальної вартості. Головне – знайти баланс між автентичністю, функціональністю та сучасними вимогами суспільства.

Попри успішні приклади адаптації історичних будівель, цей процес супроводжується низкою викликів. Один із ключових аспектів – збереження автентичності при функціональній трансформації. Часто нові потреби суперечать історичним конструктивним особливостям будівель, що змушує архітекторів шукати компроміс між консервацією та модернізацією.

Іншою серйозною проблемою є юридичні обмеження та бюрократичні процедури, адже в багатьох країнах об'єкти культурної спадщини підлягають суворому регулюванню. Це ускладнює процес адаптації, вимагаючи довготривалих узгоджень із державними органами.

Не менш важливим є питання фінансування, оскільки реставрація та адаптація часто потребують значних інвестицій. Державних ресурсів зазвичай недостатньо, а залучення приватних інвесторів може загрожувати комерціалізацією проєкту, коли історична цінність поступається бізнес-інтересам.

Ще одним викликом є збереження соціального контексту, адже ревіталізація не повинна призводити до витіснення місцевих жителів чи втрати культурної ідентичності простору. Проєкти адаптивного використання мають враховувати потреби громади та сприяти її залученню до процесу трансформації.

Адаптивне використання архітектурної спадщини – це стратегія, яка дозволяє поєднати традицію та сучасність, зберігаючи історичні об'єкти та надаючи їм нове життя. Успішні кейси доводять, що правильний баланс між консервацією, технологічними інноваціями та функціональністю може зробити такі проєкти не лише архітектурно вдалими, а й економічно та соціально ефективними.

Попри виклики, адаптивне використання є важливим інструментом сталого розвитку міст, сприяючи гармонійному включенню історичних об'єктів у сучасний урбаністичний ландшафт. У майбутньому цей підхід відіграватиме ще важливішу роль, оскільки збереження та розумна інтеграція спадщини є ключем до формування стійких та ідентичних міських просторів.